

Dyrebeskyttelsen Oslo og Akershus
Dyrebeskyttelsen Oslo og Omegn
Dyrebeskyttelsen Norge
Dyrenes velferd
Foreningen for Hundeplassering
Foreningen for Omplussing av Dyr - FOD
Norsk Huskattforening
NOAH – for dyrs rettigheter
Norsk Liga for Dyrs Rettigheter

Returadresse: NOAH
Osterhausgt. 12
0183 Oslo

Mattilsynet, Hovedkontoret
Felles Postmottak
Postboks 383
2381 Brumunddal

Oslo, 4. august 2007

Omplussingsvirksomhet og Mattilsynets rolle

På bakgrunn av flere inspeksjoner Mattilsynet har foretatt hos frivillige omplussingsvirksomheter, og påfølgende tilsynsrapporter med ulike krav og pålegg - samt medieutspill, er de undertegnede organisasjoner bekymret over Mattilsynets holdninger til hjemløse dyr og tilsynets grunnleggende syn på dyrs egenverdi. Vi mener derfor det er påkrevet å avklare flere viktige spørsmål som er reist i etterkant av disse inspeksjonene.

Miljø for omplussingsdyr: Lovhjemmel og dyrevelferd

En rekke av de krav og pålegg som Mattilsynet har kommet med etter sine inspeksjoner vedrører *Forskrift om dyrepensjonater og lignende*, som er hjemlet i Dyrevernloven § 30., nr. 4 og 2. ledd, jf. § 16.

Vi mener Mattilsynet ikke har lovhemmel i Dyrevernloven for disse påleggene, da omplussingsvirksomhet som ikke har økonomiske motiver ikke kan defineres som ”dyrepensjonat o.l.” etter Dyrevernloven § 16, og derfor ikke omfattes av nevnte forskrift. At ”omplussing” eksplisitt er tatt inn i og nevnt i forskriften er kun Mattilsynets egen tolkning av ”dyrepensjonat”-begrepet i loven, og kan ikke være avgjørende. Jf. vedlagt en uttalelse fra kommentarutgaven til Dyrevernloven og en juridisk betenkning som underbygger vår påstand om manglende hjemmel til å definere ideell omplussingsvirksomhet inn under forskrift om Dyrepensjonat. Understrekingene og uthevingene i vedlegget er våre.

Skillet må gå mellom kommersielle virksomheter som tar hånd om dyr for andre for et avgrenset tidsrom mot betaling, og de ikke-kommersielle som driver på idealistisk basis. Sistnevnte arbeider langsiktig og kan bruke måneder og år på rehabilitering og sosialisering av hjemløse og forsømte dyr. Et skille mellom de som tar vare på dyr i økonomiske hensikter, kontra alle andre former for dyrehold, er også årsaken til lovgivers ønske om å lovregulere krav til ”dyrepensjonater o.l.” i en egen paragraf i dyrevernloven.

Vi mener derfor at omplasseringsvirksomhetene bare skal være underlagt de generelle bestemmelsene i Dyrevernloven, og at det for alle praktiske og faktiske formål også er det eneste fornuftige.

Hvis Mattilsynet på bakgrunn av vår tolkning samt vedlagte betenkning, fortsatt mener ideell, privat og ikke økonomisk omplasseringsvirksomhet er å anse som dyrepensjonat o.l., ber vi Mattilsynet anmode Landbruksdepartementet om å få Lovavdelingen i Justisdepartementet til å foreta en tolkning om slik virksomhet kan defineres som dyrepensjonat o.l. etter Dyrevernloven § 16. Vi forutsetter at vår tolkning ovenfor med vedlegg forelegges Lovavdelingen.

Vi mener det også er etologisk-faglige betenkeligheter ved at det stilles krav om miljø som beskrevet i *forskrift om dyrepensjonater* for ideelle omplasseringsvirksomheter. Forskriften om dyrepensjonat forutsetter i stor grad at dyr skal oppstalles i separate bur, mens omplasseringsvirksomhetene i størst mulig grad tilstreber at dyrene skal leve så tett opp til hjemmemiljø som mulig. Omplasseringsstedene vil for dyrene i større grad fremstå som deres hjem enn hva et opphold på en kennel eller pensjonat vil gjøre. Dyr i omplasseringsvirksomhetene er i mye større grad også nærmere knyttet til de som har den daglige omsorgen enn hva som er tilfellet for dyr under et kort opphold i et dyrepensjonat.

For dyr i en slik situasjon vil et variert og stimulerende miljø, så stor plass som mulig og mulighet for sosialt samvær være overordnet. (behov som også underbygges av Stortingsmeldingen om Dyrevern og professor Bjarne Braastads brev til Fylkesveterinæren Oslo, Akershus og Østfold fra 2002).

Smittevern og renhold er også selvsagt svært viktig. Men tiltakene mot sykdom bør av hensyn til dyrenes livskvalitet være av en annen karakter enn på et kommersielt pensjonat. Der forebyggende tiltak mot smitte som tas på et pensjonat - hvor hvert dyr er eid av ulike eiere som igjen bringer sitt dyr til større ansamlinger som utstillinger etc. – ofte innebærer å isolere hvert dyr fra hverandre, vil en slik løsning være uakseptabel for dyr i et omplasseringshjem. Tvert imot må her dyr kunne gå sammen og innlemmes ofte i en flokk slik at de kan få dekket sosiale behov i den situasjonen de er i. Smitteforebyggende tiltak her vil isteden være å bringe nye dyr til veterinærsekk (inkludert kastrering og parasittbehandling) når de ankommer og la nye dyr bo i et annet rom enn resten av dyrene i perioder. Årlig vaksinerings og sjekk inngår typisk også for dyr i omplasseringshjem på samme måte som for dyr i private hjem.

Mattilsynets saksbehandling

De berørte omplasseringsvirksomhetene opplever alle at det har vært vanskelig å forholde seg til saksbehandlingen i Mattilsynet. Det oppleves også at Mattilsynets representanter ikke alltid er kjent med saksbehandlingsreglene i Forvaltningsloven.

Det er med beklagelse vi må konstatere at samarbeid og god dialog i mange tilfeller vanskeliggjøres på grunn av manglende eller dårlig kommunikasjon og informasjon fra Mattilsynets side. Eksempler fra foreningenes erfaringer er bl.a.; det tas ikke notater fra inspeksjonene, det råder et uklart forhold til taushetsplikt, veiledningsplikten overholdes ikke, skriftlige henvendelser besvares ikke og det gjøres vedtak med henvisning til forskrift/lov uten at vedtaket logisk følger av denne. Forholdene som nevnt kan dokumenteres.

Vi henstiller derfor til Mattilsynet om å sikre at forvaltningsloven følges og at inspeksjonene oppleves som rettferdige f.eks. ved å utarbeide interne ensartede retningslinjer for sine

inspeksjoner som skal følges i alle landets distrikter, og at de kontrollerte virksomheter gis relevant informasjon om hele saksgangen ved inspeksjonene.

Hvilke dyr skal hjelpes – prøver Mattilsynet å legge ideologiske føringer?

De undertegnede organisasjoner mener Mattilsynet ikke har hjemmel til å blande seg inn i eller forsøke å styre de ideologiske valgene til de forskjellige organisasjonene.

Vi finner det svært betenkelig at Mattilsynet ved sine inspeksjoner og i sine rapporter blander seg inn i rene ideologiske spørsmål og uttaler seg om hvilke dyr som skal hjelpes, ved for eksempel å kalle eldre dyr ”propper i systemet” eller med påpekninger om i hvilken grad redde dyr eller dyr under medisinsk behandling har livets rett.

Mattilsynet opererer også med begrepet ”villkatt”, som tilsynelatende nærmest definerer disse ut av hjelpesfæren. Vi mener det er både misvisende og uheldig å benytte begrepet ”villkatt”, da alle katter i Norge er domestiserte eller avkom av disse. Dette syn deles av det tidligere offentlige oppnevnte Katteutvalget, og er også bekreftet fra Landbruksdepartementet i brev til Norsk Huskattforening datert august 2006.

Det fremstår også for oss som svært ubetimelig av Mattilsynet å uttale seg bastant om enkeltdyrs situasjon, enten det gjelder fysisk eller mental tilstand, bare på bakgrunn av en kort og overflatisk inspeksjon, uten engang å fysisk berøre dyrene, slik man har sett eksempler på.

Steder som redder hjemløse dyr vil per definisjon ha syke og på annen måte "ikke perfekte" dyr oppstallet. Den dyrevernmessige vurderingen av disse må settes i sammenheng med dyrets historie, og både synspunkter og kunnskaper til stedets faste veterinær og de som pleier dyret må selvfølgelig vektlegges sterkt i en slik vurdering.

Å føre opp et avmagret dyr, gi et sykt dyr medisinsk behandling eller et fryktsomt dyr adferdsterapi vil nødvendigvis innebære en rekonvalesenstid hvor dyret i noen tilfeller kan defineres som ”avmagret”, ”sykt” og ”usosial”. I forhold til dyrets tidligere situasjon vil imidlertid velferden for dyret være bedre og stigende. Forsøk på å nekte slik hjelp til dyr, vil bety en ubetimelig innblanding i privat veterinær praksis til den veterinær som følger opp dyret, og vil bety at dyr i omplasseringshjem ikke har den samme rett til å motta behandling og hjelp som andre dyr i privat eie.

Vi ønsker å understreke at det må ses som et uakseptabelt forsøk på å legge ideologiske føringer når Mattilsynet uttaler at grupper av dyr ikke ”bør” hjelpes.

Avlivning av dyr som forvaltningstiltak

Mattilsynet skriver på sine hjemmesider: *”Mattilsynet arbeider for at dyr skal få dekket sine grunnleggende behov, og i størst mulig utstrekning kunne utøve naturlig atferd. Vi legger til grunn at dyr både har egenverdi og nytteverdi. Dyr skal behandles varsomt og det skal tas hensyn til instinkt og naturlig trang hos dyret så det ikke kommer i fare for å lide unødvendig.”*

Vi har vanskelig for å se i hvilken grad den omfattende avlivningspraksisen av dyr som Mattilsynet visse steder praktiserer kan være i tråd med tilsynets egne retningslinjer. Vi ser med bekymring på at krav om avliving ofte er det forvaltningstiltak Mattilsynet velger. Flere av de undertegnede organisasjoner har ved ulike anledninger påpekt behovet for at

Mattilsynet velger andre straffetiltak fremfor avlaving som går ut over dyret, og også samarbeider med frivillige nettverk og media for å finne hjem til dyr som har lidd overlast. I forbindelse med noen av de situasjoner som danner bakgrunn for denne henvendelsen, blir imidlertid avlaving som tiltak særlig urimelig: Når omplasseringsmottak inspiseres og mottar pålegg av innredningsmessig art, fremstår trussel om avlivning og avvikling av dyreholdet som uholdbart. Avlivningen blir her ikke et pålegg ut i fra en dyrevernmessig vurdering av det enkelte dyr, men et straffetiltak for å ikke imøtekomme krav som *ikke* har med dyrevernmessige hensyn å gjøre.

Avvikling av kommersielle dyrepensjonat vil ikke få store konsekvenser for dyrene, som har sine hjem hos sine eiere. Situasjonen på et omplasseringsmottak er imidlertid annerledes, og tiltak som dette får urimelige og dramatiske konsekvenser. Som nevnt mener vi det ikke er hjemmel for å vurdere omplasseringsmottak etter pensjonatregelverket, men vi ønsker i tillegg å understreke det uheldige tilleggsmoment at Mattilsynet visse steder velger å ty til avlaving som straffetiltak både for brudd på dyrevernloven og andre regler. De undertegnede ønsker å understreke at Mattilsynets forvaltningsvedtak ikke må gå ut over dyrene, som – slik Mattilsynet selv påpeker – har egenverdi.

Konklusjon:

På bakgrunn av ovennevnte oppfordrer undertegnede organisasjoner Mattilsynet sentralt om å:

understreke for distriktskontorene at inntil lovhjemmel for å kreve pensjonatforhold for privat, frivillig omplasseringsvirksomhet som driver helt uten profittmotiv er endelig avklart av Lovavdelingen i Justisdepartementet, skal Pensjonatforskriften ikke benyttes overfor slike virksomheter. Primært ser vi selvsagt at Mattilsynet sentralt er enige i vår vedlagte lovforklaring .

sikre at inspeksjoner av idealistisk omplasseringsvirksomhet skjer i tråd med forvaltningsloven

understreke for lokalkontorene at ideologiske føringer på hvilke enkeltindivider eller grupper av dyr som ”skal hjelpes” av frivillige organisasjoner ikke er akseptabelt. gå bort ifra avlivning som forvaltningstiltak .

Undertegnede organisasjoner ber også om et møte for å avklare Mattilsynets syn på omplasseringsvirksomhet. Vi ønsker å møte representant for Mattilsynet Hovedkontoret, region Oslo, Akershus og Østfold og distrikt Oslo.

Svar utbes innen torsdag 23. august

Med vennlig hilsen

Bodil Eikeset

Siri Martinsen

sign.

Norsk Huskattforening

NOAH - for dyrs rettigheter

Kari Mills

Elisabeth Engen

sign.

sign.

Dyrebeskyttelsen Norge

Foreningen for Omplassering av Dyr - FOD

Karen Andersson
sign.
Dyrebeskyttelsen Oslo og Akershus

Vibeke Normann
sign.
Dyrebeskyttelsen Oslo & Omegn

Liv Walderhaug
sign.
Dyrenes Velferd

Marianne Øyen
sign.
Foreningen for Hundeplassering

Siv Eilertsen
sign.
Norsk Liga for Dyrs Rettigheter

Vedlegg 1: Juridisk betenkning rundt hjemmel til og definisjon av ”dyrepensjonat o.l”

Kopi til: Mattilsynet, regionkontoret for Oslo, Akershus og Østfold
Mattilsynet, Distriktskontoret for Oslo
Landbruksdepartementet

Vedlegg 1

Kommentarutgave til dyrevernloven

I professor A Frøslies kommentarer til dyrevernloven (1997 s. 109) heter det: "§16 Drift av dyrepensjonat (forskriftstekst). Bestemmelsen omhandler "dyrepensjonat", og forutsettes å omfatte de tilfeller hvor det mottas og oppstalles dyr for andre mot godtgjørelse.

Juridisk betenkning om lovgrunnlaget for dyrepensjonatforskriften som Adeleid Haugen (jurist), og Kai-Gunnar Nygard (Advokatfullmektig) foretok for Dyrebeskyttelsen Norge i 2002:

1. Vi mener Dyrevernloven (dvl.) § 16 ikke gir Dyrehelsetilsynet hjemmel til å gi forskrifter som regulerer alle former for dyrehold utover det helt private. Vi mener denne bestemmelsen kun gir hjemmel til å regulere virksomhet med dyr i økonomiske hensikter. Dette begrunner vi ut fra lovens ordlyd, forarbeidene, lovens system og lovgivers begrunnelse for dvl§ 16.

Ordlyden i dvl. § 16 omhandler "dyrepensjonat o.l." En naturlig forståelse av ordet "pensjonat" henspiller på en virksomhet som mottar dyr i kortere eller lengre perioder mot betaling. Dette støttes av uttalelser i forarbeidene. Dyrevernlovutvalget uttaler seg om dette spørsmålet. Verken departementet eller stortingskomiteen har merknader til det de skriver, hvilket betyr at de slutter seg til utvalgets forslag. I utvalgets innstilling, som er tatt inn i Ot. prp nr 27 (1973-74) skriver de om dette på s 42 ;

"Bakgrunnen for kravet om at pensjonatvirksomhet krever tillatelse av dyrevernnemnda [senere endret til fylkesvet. - min kommentar] er at den personlige, følelsesmessige kontakt mellom dyr og eier i slike tilfelle ofte mangler. På denne bakgrunn må virksomheten vurderes. Der det er grunn til å tro at denne personlige kontakt viker for det økonomiske motiv og den forretningsmessige vurdering, mener komiteen at virksomheten krever dyrevernnemndas tillatelse."

Ut fra forarbeidenes uttalelser fremgår det altså at lovgiver med § 16 ikke har ment å gi dyrehelsetilsynet en generell hjemmel til å regulere alle former for dyrehold som ikke kun er det helt private. **Det gis kun en hjemmel til å regulere virksomhet hvor dyrs velferd kan komme i fare ut fra økonomiske motiver hos pensjonatinnehavere.**

Dette støttes videre av lovens system. Paragraf 16 er en del av lovens kapittel V som omhandler "Dyrepensjonat, omsetnad og utleige av dyr."

"Omsetnad" og "utleige" av dyr retter seg utvilsomt mot virksomhet med økonomiske motiver. Dette bekrefter ytterligere vår forståelse av at "pensjonat" henspiller på oppstilling av dyr ut fra økonomiske motiver." Dyrevernlovens kapittel V som § 16 er en del av er altså innrettet mot å regulere virksomhet knyttet til dyr med økonomiske hensikter.

Dyrevernlovens § 30 som oppsummeringsvis gir departementet hjemmel til å utforme forskrifter, viser også lovgivers hensikt om med dette å regulere økonomisk virksomhet. Etter

denne bestemmelsens 1. ledd nr 4 har departementet hjemmel til å gi forskrifter om "vilkår for løyve til å driva dyrepensjonat eller å gjæra seg til næring å handla med eller leiga ut dyr."

Når det gjelder lovgivers bakgrunn for å ønske å regulere virksomhet med dyr ut fra økonomiske hensikter, forklares denne i dyrevernlovutvalgets innstilling, inntatt i Ot. prp nr 27 (1973-74) s 42 Der sies det at: "Bakgrunnen for kravet om at pensjonatvirksomhet krever tillatelse av dyrevernemnda [senere endret til fylkesvet. - min kommentar] er at den personlige, følelsesmessige kontakt mellom dyr og eier i slike tilfelle ofte mangler

Dette hensynet er ikke problematisk i forhold til den typen virksomhet hjelpesenteret utgjør. Det bør absolutt oppveie mangelen på den personlige, følelsesmessige kontakt mellom dyr og eier at denne virksomheten drives på frivillig basis av mennesker som påtar seg å arbeide der av omsorg for dyra. Dette borger for godt stell på tilsvarende måte som et personlig forhold mellom dyr og eier. At hjelpesenteret fungerer godt, og særlig i forhold til dyras trivsel, har vært vist gjennom den tiden det har vært i drift.

Vi fastholder ut fra dette at dyrehelsetilsynet ikke har hjemmel i dvl § 16 til å ramme denne typen virksomhet i forskrift. Forskriften må derfor tolkes innskrenkende på dette punktet, og rammer således ikke hjelpesenteret.